

Vekâlet Yoluyla Haccın Geçerli Olmasının Şartları Nelerdir?

22 Nisan 2025

Haccın vücup/yükümlülük şartlarını taşıdığı halde bizzat haccı eda etme imkânı olmayan kişinin yerine vekil göndermesi gerekir. (bk. Zeylaî, Tebyîn, 2/3-4) Hayatta iken vekil göndermemiş bu tür kişiler, kendi adlarına hac yaptırılmasını vasiyet etmelidirler.

Vasiyet etmeden ölmüşlerse varisleri onlar adına hac yapabilir/yaptırabilir. (Kâsânî, Bedâ'i, 2/212) Vekâlet yoluyla haccın geçerli olması için bulunması gereken şartlar şunlardır: a) Adına haccedilecek (vekil gönderen) kişiye hac farz olmuş olmalıdır. b) Adına haccedilecek kişi, üzerine hac farz olduktan sonra vefat etmiş veya bizzat haccetmekten devamlı bir şekilde âciz olmalıdır. c) Vekil, Müslüman, akıl sağlığı yerinde ve ergenlik çağına ulaşmış olmalıdır. d) Vekilin hac masrafı, gönderen tarafından karşılanmalıdır. e) Vekil için hac masrafları haricinde bir ücret şart koşulmamalıdır. f) Adına haccedilen kişi, kendisi için haccetmesini vekilden istemiş olmalıdır.

İzin veya vasiyeti olmadan bir kimse adına başkası tarafından yapılan hac ile o kimse üzerindeki hac sorumluluğu düşmez. Ancak mirasçının, mûrisi adına yaptığı hac bu hükmün dışındadır. Ölmüş bulunan mûrisin vasiyeti bulunmasa bile vârisin onun adına yaptığı hac geçerlidir. g) Vekil, haccı bizzat kendisi yapmalıdır. h) Vekil, ihrama girerken sadece gönderen adına niyet etmelidir. i) Vekil, gönderenin istediği haccı yapmalıdır. j) Vekil, gönderen adına yapılacak menâsiki tamamlamadıkça kendi adına umre yapmamalıdır. (Kâsânî, Bedâ'i, 2/212-215; İbn Âbidîn, Reddû'l-muhtâr, 2/600) k) Vekil, müvekkilin yaşadığı yerden yola çıkmalıdır.

Eğer kişi, hac yolculuğu esnasında ölürse ve vasiyet de etmişse İmam Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed'e göre vekil, müvekkilin vefat ettiği yerden de gönderilebilir. Ancak yerine haccedilmesini vasiyet eden kişinin miras bıraktığı malının üçte biri, yaşadığı yerden giderek hac yapmaya yetmiyorsa istihsânen terekenin üçte birinin yettiği yerden hac yaptırılır. (Mevsîlî, el-İhtiyâr, 1/170-172)

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 434